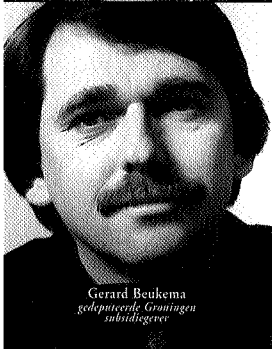
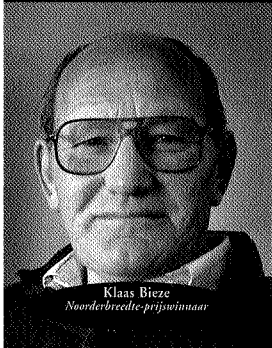

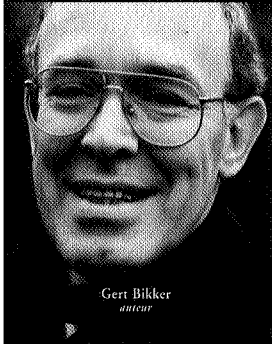
Dineke van As-Kleijwegt
bestuurlid Stichting Vrienden
van Noorderbreedte

Gerard Beukema
gedeputeerde Groningen
inzakegevee

Klaas Bieze
Noorderbreedte-prijswinnaar

Geert Bikker
auteur

Ed 'Identiteit k maar w

Kim van Dam

De hoogleraar architectuurgeschiedenis Prof. Dr. Ed Taverne van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) heeft duidelijke ideeën over de kwaliteiten van Noord-Nederland.

Een vraaggesprek over de overloopstrategie, Brabant dat niet meer bestaat en de potenties van het Noorden.

Is het Noorden volgens u een periferie?

'Dat hangt helemaal af van je positie. Noord-Nederland ligt op een interessante plek in Noordwest-Europa. Het Noorden ligt dan wel aan de periferie van de randstad, maar het is een centraal gebied als je bijvoorbeeld een as trekt van Rotterdam naar Hamburg. Enerzijds kun je zeggen: het Noorden ligt in de periferie van de randstad, anderzijds ben ik ervan overtuigd dat het denken vanuit het centrum - de randstad - achterhaald is. Naar mijn gevoel wordt in het Noorden heel duidelijk ervaren dat de trekkracht van andere kanten komt en niet alleen vanuit de randstad. De mogelijkheden die het Noorden kan hebben liggen op het terrein van de betekenis van Noordwest-Europa. Noord-Nederland moet hier veel actiever op inspelen.'

Wat betekent het begrip 'welvarende periferie' voor u?

'Als het begrip alleen geïnterpreteerd wordt in termen van economische groei, dan is Groningen op dit moment geen welvarende periferie; dat kan niemand beweren. Maar uit tal van onderzoeken blijkt dat het begrip 'welvend' gerelativeerd moet worden.'

Welke potenties heeft het Noorden als periferie?

'Voor mij is dat de kwaliteit van moeilijk meetbare eenheden als rust en stilte, weinig activiteit en lage bevolkingsdichtheden. Hiervan kun je zeggen: dat vind ik belangrijk, dat wil ik zo houden. Noord-Nederland heeft wat betreft de minder materiële zaken inderdaad een ongekend potentieel. Maar deze potenties

moeten dan niet de enige zijn; met leegte en landschappelijke kwaliteit alleen kom je er niet. Potenties zie ik ook op het gebied van de infrastructuur, in de brede zins des woords, dus fysieke infrastructuur maar ook kennisinfrastructuur. Ik denk dan niet direct aan spectaculaire ontwikkelingen als de monorail of iets dergelijks. In de eerste plaats is het van essentieel belang dat de bestaande fysieke infrastructuur uitgebouwd wordt. De trein- en autoverbindingen met Hamburg bijvoorbeeld zijn nu allerbelabberdst. Ik ben ervan overtuigd dat Noord-Nederland actief moet inspelen op de uitbouw van de infrastructuur in de richting van Noordwest-Europa.

Maar er zijn ook nog andere zaken. Je zou ook kunnen wijzen op de grotere bedrijfsvestigingen van Noord-Nederland. Groningen heeft bijvoorbeeld een enorme energievoorraad en daarvan afgeleide bedrijfsvestigingen, zoals Gasunie. Hiermee wordt veel te weinig gedaan.

Vooraf op het gebied van de kennisinfrastructuur - bijvoorbeeld de universiteit - heeft het Noorden veel meer mogelijkheden dan nu worden gebruikt. Als ik vanuit mijn eigen werkkring kijk, dan denk ik aan samenwerking met andere universiteiten. De intentie tot samenwerking is er wel, maar het moet eigenlijk nog goed op gang komen.

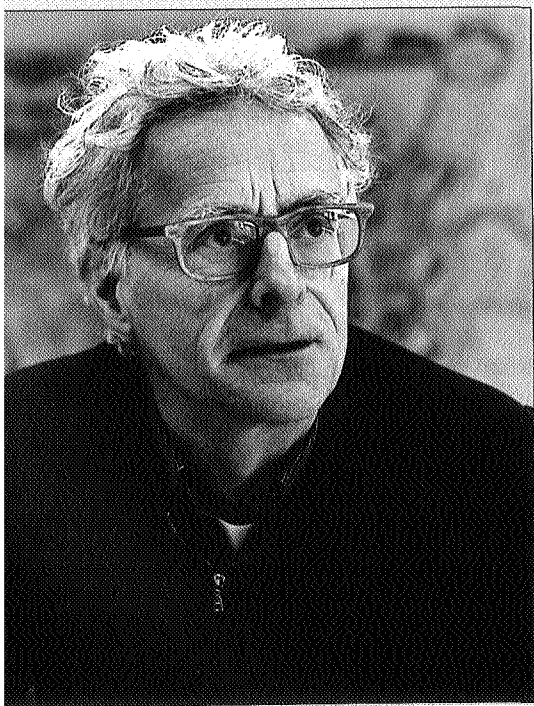
Bovendien vind ik dat de universiteit als instituut veel te introvert is, veel te veel bezig is met het eigen welzijn en de eigen regels. De RUG is de derde universiteit van Nederland, maar de stad, de regio en eigenlijk het hele Noorden profiteert veel te weinig van de aantrekkingskracht van dit kenniscentrum. Terwijl er mogelijkheden te over zijn, bijvoorbeeld op het gebied van techniek en cultuur.'

Is de huidige bestuurlijke strategie juist?

'Ik denk het niet. Met de potenties die ik net geschetst heb, wordt te weinig gedaan. Bovendien is het bestuurlijk kader in Noord-Nederland versnipperd; de bestuurlijke structuur is zwak. Het Noorden is geen eenheid. Het heeft wel zijn eigen karakteristieken, maar door die onderlinge concurrentie is de regio naar bui-

verne: je niet maken, verliezen'

ten toe weinig effectief. In de jaren zestig was het Noorden een probleemgebied, een ontwikkelingsland in Nederland. Overigens was half-Nederland 'ontwikkelingsland'. Injecties op het gebied van de infrastructuur en industrie hebben in het Noorden niet geleid tot welvaart. Ik denk dat het tijd is voor een andere koers. Als je de overloop uit de randstad probeert binnen te halen, dan ga je in de richting van de situatie in Brabant, waar het landschap en de bevolking volledig geëxploiteerd zijn. Brabant bestaat niet

meer als regio, het is inwisselbaar geworden. Dat vind ik voor het Noorden het verkeerde scenario.'

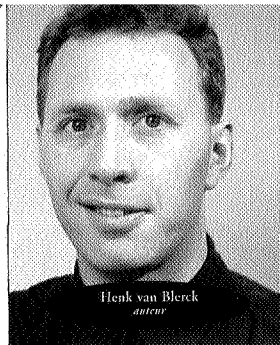
De huidige strategie is niet juist. Hoe wordt Noord-Nederland een welvarende periferie?

'Het eenzijdige, korte-termijn-denken van de bestuurders is voornamelijk gericht op het binnenhalen van de overloop vanuit de randstad. Alle investeringsprogramma's zijn geënt op die overloopgedachte. Ik vind dat we daar mee moeten stoppen, bijvoorbeeld door een investeringsprogramma 'nieuwe stijl', gebaseerd op het landschap en gebaseerd op de positie als periferie.

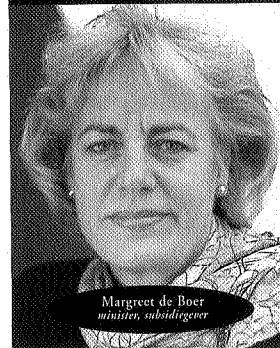
Want, zoals eerder gezegd, impulsen voor het Noorden komen niet alleen uit de randstad. Veel impulsen zijn juist gebaat de relatie rust, de stilte en veiligheid. Bovendien, allerlei ontwikkelingen vinden gemakkelijker plaats in de periferie. Je kunt als regio wel excentrisch liggen, maar de periferie kan wel degelijk een centrale functie vervullen.

Deze positieve kwaliteiten vereisen een ander blikveld, ook van het bestuurlijk en financieel stimuleringskader. Het vraagt om een ander soort programma, waarin economische trekkracht ontwikkeld wordt zonder dat het ten koste gaat van de eigen, unieke kwaliteiten. Zo'n scenario vereist een veel grotere bestuurlijke vaardigheid. Ik zie nog veel te weinig bereidheid tot veranderen. Nog steeds wordt er alleen gesproken in termen van werkgelegenheid; op zichzelf juist, maar de huidige koers is niet toegesneden op de situatie waardoor het Noorden als periferie welvarend zou kunnen worden. De behoefte om het draagvlak te vergroten mag niet ten koste gaan van de bijzondere kwaliteit van het Noorden. Identiteit kun je niet maken, maar wel verliezen.' —

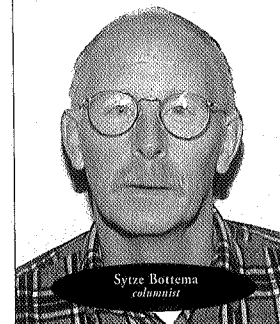
Ed Taverne: 'Het Noorden doet te weinig met de kennisinfrastructuur van de universiteit', foto John Stael

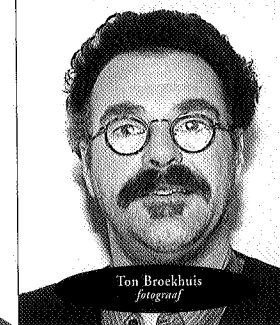
Henk van Blerck
auteur

Margreet de Boer
minister, subsidiegever

Sytze Bottema
columnist

Ton Broekhuis
fotograaf